

Het is alleen maar een gevoel,
SEO in de praktijk

Els Ronsse

www.PsySense.be

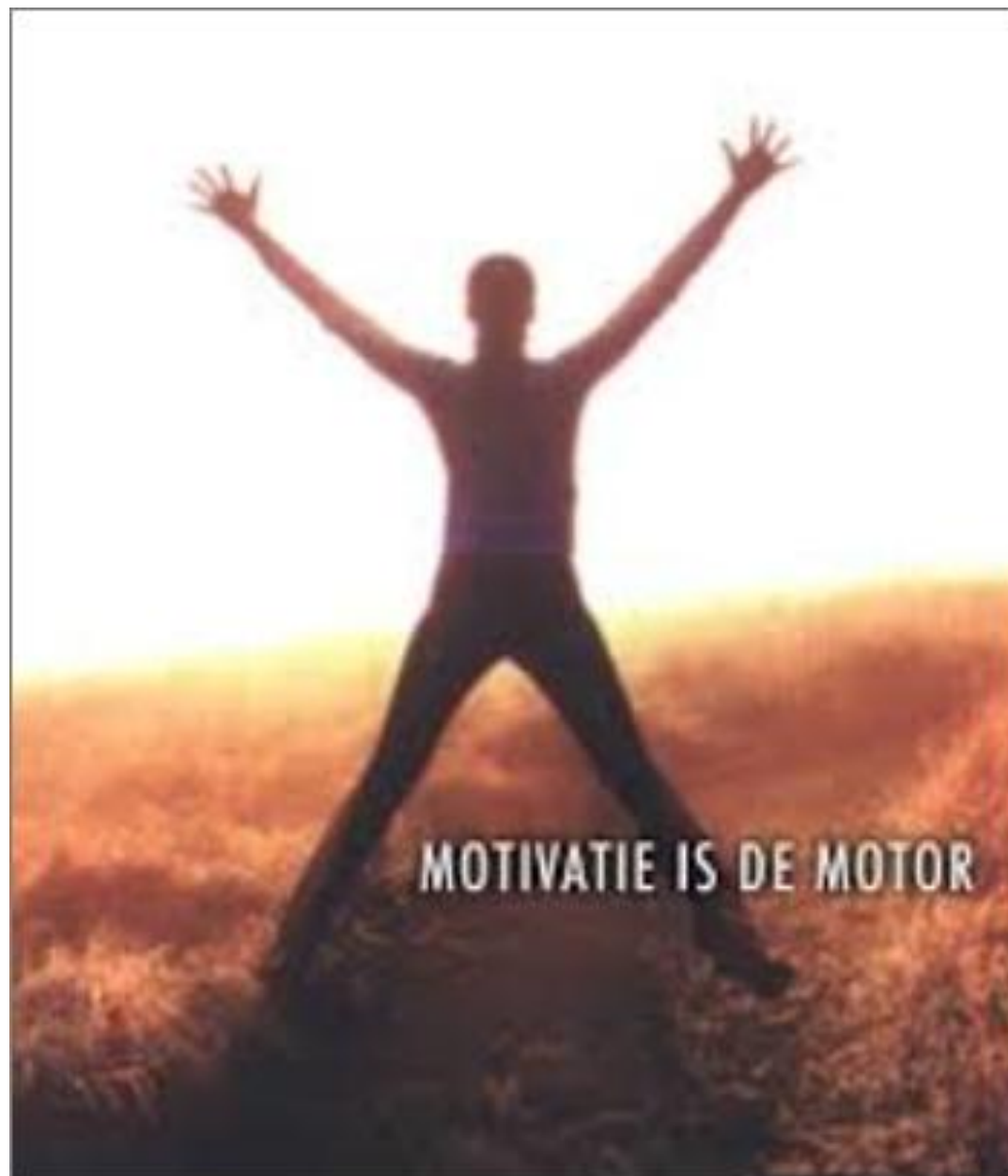
Van alle
tijden, en
van alle
mensen

Een vraag
begrijpen is
al een half
antwoord.

- Socrates -

MOTIVATIE IS DE MOTOR

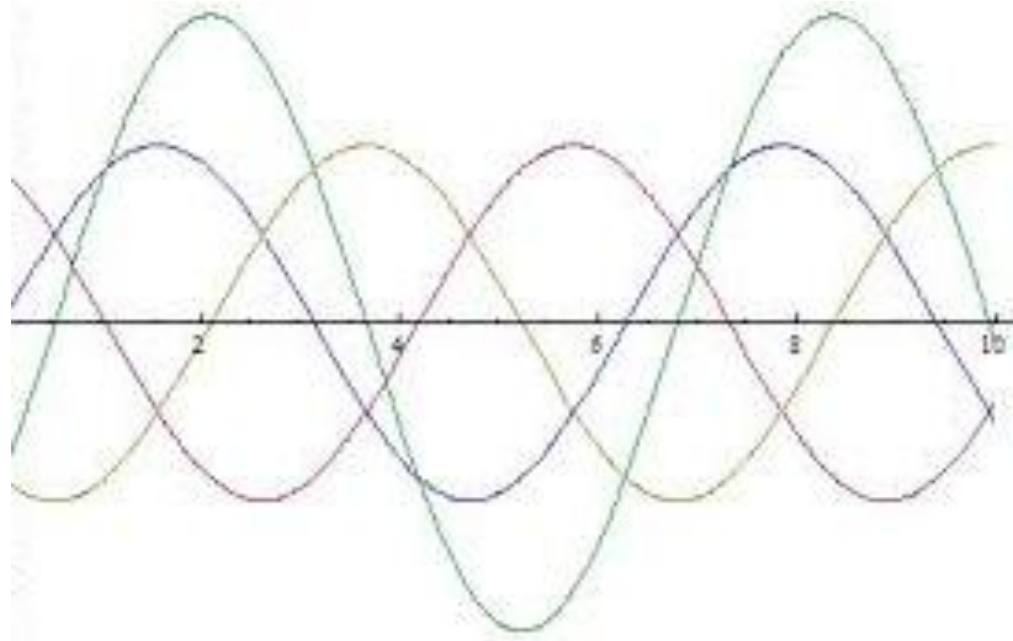
Emotionele ontwikkeling

EO is behoorlijk universeel: wij, VB, NB, autisme, VB én autisme, NB en autisme

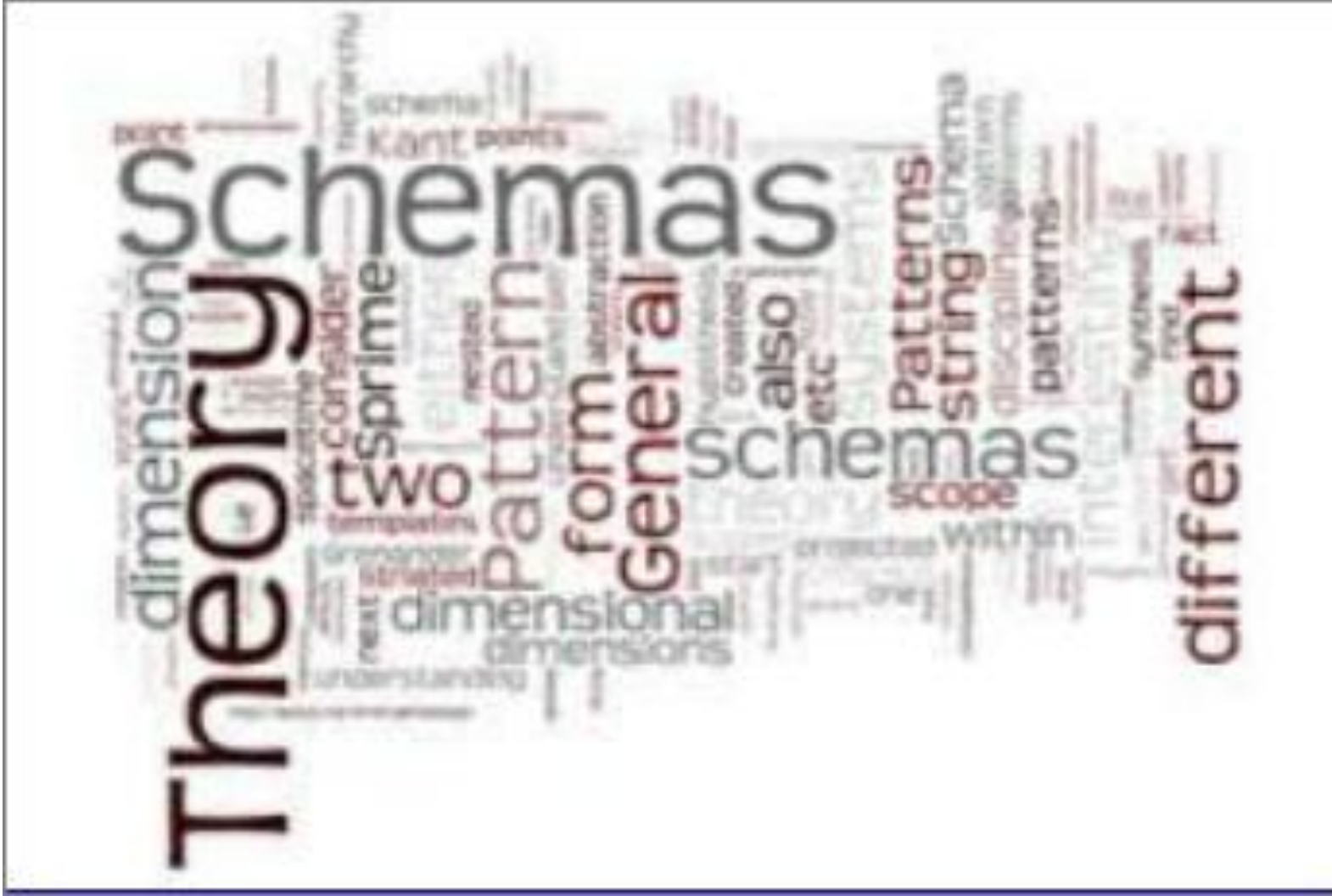
EO kiemt heel pril maar lijkt relatief duurzaam (op volwassen leeftijd)

Fase per fase doorlopen

'Functioneren onder stress' bepaalt mee

MODEL

emotionele ontwikkeling	ADAPTATIE (0 - 6 m.)	EERSTE SOCIALISATIE (6 - 18 m.)	EERSTE INDIVIDUATIE (18 m. - 3 j.)	IDENTIFICATIE (3 - 7 j.)	REALITEITSBWW (7 - 12 j.)
hulpvraagtype	homeostase ⇕ disregulatie	vertrouwen ⇕ wantrouwen	autonomie ⇕ afhankelijkheid	initiatief ⇕ geremdheid	zelfvertrouwen ⇕ minderwaardigheid
existentiële positie	WE -	DENTITY	I - DENTITY		
kenmerken emotioneel functioneren	<ul style="list-style-type: none"> • fysiologische aanpassing • sensorische integratie • arousal-regulatie • integratie van ruimte en tijd 	<ul style="list-style-type: none"> • toegenomen soc. gericht. • hechting; basale veiligheid • symbiose • angst bij scheiding • transitieel object 	<ul style="list-style-type: none"> • afstand (separatie-individuatie) • interesse leeftijdsgenoten • begin IK (egocentri; "neen") • invloed op omgeving (almacht) • zelfdifferentiatie 	<ul style="list-style-type: none"> • meer initiatief en keuzes • vriendjes • ontstaan van normbesef • identificeren met belangrijke derden • ego-ontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> • eigen rol en plaats in omgeving • introspectie / reflectie
basale emotionele behoeften	<ul style="list-style-type: none"> • fysiologische homeostase • sensorische integratie • hechtingsstimulatie door affectieve synchronie • organisatie v ervaringen en activiteiten 	<ul style="list-style-type: none"> • lichamelijk contact • hechting • omgaan met materiaal 	<ul style="list-style-type: none"> • internalisering • veiligheidsobject • afstand nemen van hechtingsfiguur • vechten voor eigen autonomie (eigen wil doordrijven) 	<ul style="list-style-type: none"> • sociale normen (regels) • sociale acceptatie • sociale competentie • identificatie-figuur 	<ul style="list-style-type: none"> • volwaardigheid • productiviteit; creativiteit • 'gouden regels' van gedrag • steun door belangrijke anderen
adaptief gedrag	<ul style="list-style-type: none"> • regulatie v fysiologische functies • excitatie-relaxatie • ritme activiteit-inactiviteit • hechtingsgedrag 	<ul style="list-style-type: none"> • hechting aan bep. persoon • sociale spelletjes met anderen • imitatiegedrag • exploratiegedrag 	<ul style="list-style-type: none"> • eigen wil a derden duidelijk maken • eerst negatief/koppig/ destructief • alvorens constructief • explorerend 	<ul style="list-style-type: none"> • grens ftastie-werkelijkh. niet scherp • conflict met autoriteit • impulsiviteit • externe super-ego 	<ul style="list-style-type: none"> • gebonden a belangrijke derden • conformisme met regels • loyaliteit • problemen met affect- en agressieregulatie
maladaptief gedrag	<ul style="list-style-type: none"> • problemen met fysiologische regulatie en sensor. integratie • zelfverwondend gedrag (ZVG) • teruggetrokkenheid 	<ul style="list-style-type: none"> • protestgedrag; onrust • apathie • agressie tov hechtingsfiguur • ZVG bij hoge frustratie 	<ul style="list-style-type: none"> • constant om aandacht vragen • koppig & negativistisch • overbeweeglijk; chaotisch • destructief; agressief 	<ul style="list-style-type: none"> • faalangst • impulsieve agressie • passiviteit of motorische hyperactiviteit • zwak zelfvertrouwen 	<ul style="list-style-type: none"> • hyperactiviteit • destructiviteit • geremdheid; dwangmatigheid • angsten • delinquent gedrag
psychiatrische stoornis	<ul style="list-style-type: none"> • contactstoornis • autistische stoornis • atypische psychotische toestd 	<ul style="list-style-type: none"> • psychotische toestanden • depressieve stoornis • bipolaire stoornis • reactieve hechtingsstoornis 	<ul style="list-style-type: none"> • oppositieel-opstidige stoornis • depressie • angststoornissen 	<ul style="list-style-type: none"> • ADHD • stemmingsstoornissen • angststoornissen • gedragsstoornissen (CD) 	<ul style="list-style-type: none"> • ADHD; OCD • angst- en stemmingsstoornissen • gedragsstoornissen (CD) • persoonlijkheidsstoornissen
emotionele noden: ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • nabijheid • prikkelarm • structuur • rust 	<ul style="list-style-type: none"> • nabij op afstand • grenzen • basale veiligheid 	<ul style="list-style-type: none"> • begeleiding op afstand • regels en consequenties • optimaal frustreren • deeleverantwoordelijkheid 	<ul style="list-style-type: none"> • uitnodigend en stimulerend • vertrouwensrelatie met begel. • dragen v verantwoordelijkheid • obv succeservaringen 	<ul style="list-style-type: none"> • zowel groep als individueel • herinterpreteren v als negatief beleefde gebeurtenissen

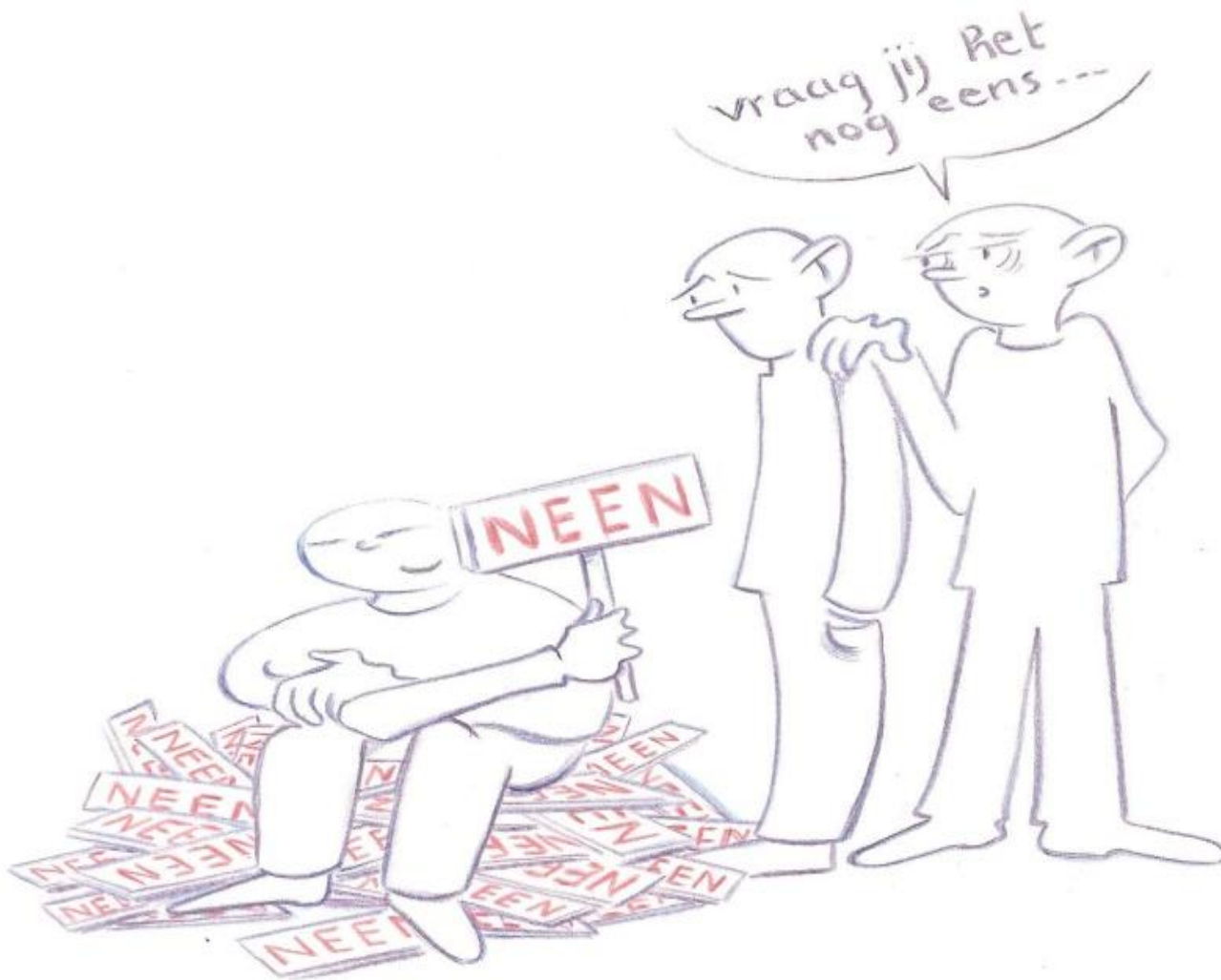
ADAPTATIE (0 - 6 m.)	EERSTE SOCIALISATIE (6 - 18 m.)	EERSTE INDIVIDUATIE (18 m. - 3 j.)	IDENTIFICATIE (3 - 7 j.)	REALITEITSBW W (7 - 12 j.)

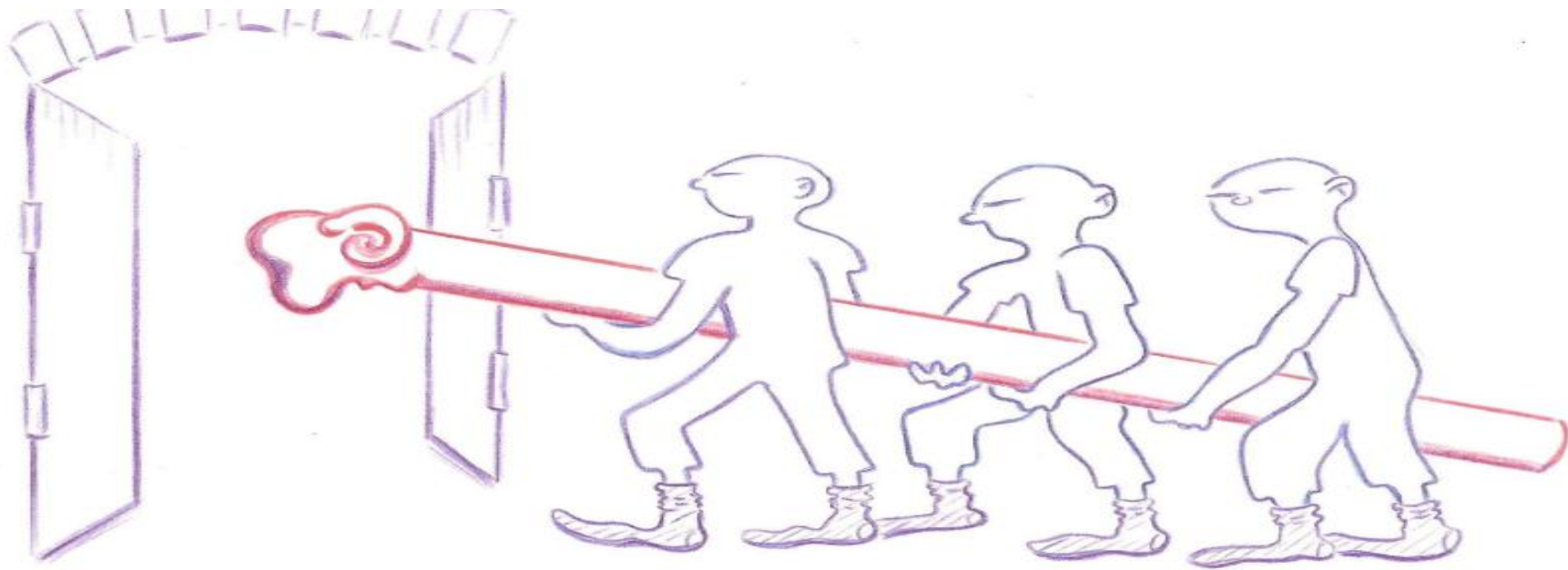
ADAPTATIE (0 - 6 m.)	EERSTE SOCIALISATIE (6 - 18 m.)	EERSTE INDIVIDUATIE (18 m. - 3 j.)	IDENTIFICATIE (3 - 7 j.)	REALITEITSBW W (7 - 12 j.)
homeostase ⇕ disregulatie	vertrouwen ⇕ wantrouwen	autonomie ⇕ afhankelijkheid	initiatief ⇕ geremdheid	zelfvertrouwen ⇕ minderwaardigheid

ADAPTATIE (0 - 6 m.)	EERSTE SOCIALISATIE (6 - 18 m.)	EERSTE INDIVIDUATIE (18 m. - 3 j.)	IDENTIFICATIE (3 - 7 j.)	REALITEITSBW W (7 - 12 j.)
homeostase ⇕ Disregulatie	vertrouwen ⇕ wantrouwen	autonomie ⇕ afhankelijkheid	initiatief ⇕ geremdheid	zelfvertrouwen ⇕ minderwaardigheid
WE-	DENT -	ITY	I -	Dentity
reguleren	cirkelen	spel	supernanny	vaardigheden

ADAPTATIE (0 - 6 m.)	EERSTE SOCIALISATIE (6 - 18 m.)	EERSTE INDIVIDUATIE (18 m. - 3 j.	IDENTIFICATIE (3 - 7 j.)	REALITEITSBW W (7 - 12 j.)
homeostase ⇕ Disregulatie	vertrouwen ⇕ wantrouwen	autonomie ⇕ afhankelijkheid	initiatief ⇕ geremdheid	zelfvertrouwen ⇕ minderwaardig heid
WE-	DENT -	ITY	I -	Dentity
reguleren	cirkelen	spel	supernanny	vaardigheden
<ul style="list-style-type: none"> • fysiologische aanpassing • sensorische integratie • arousal-regulatie • integratie van ruimte en tijd 	<ul style="list-style-type: none"> • toegenomen soc. gerichth. • hechting; basale veiligheid • symbiose • angst bij scheiding • transitioneel object 	<ul style="list-style-type: none"> • afstand (separatie-individuatie) • interesse leeftijdsgenoten • begin IK (egocentr; "neen") • invloed op omgeving (almacht) • zelfdifferentiatie 	<ul style="list-style-type: none"> • meer initiatief en keuzes • vriendjes • ontstaan van normbesef • identificeren met belangrijke anderen • ego-ontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> • eigen rol en plaats in omgeving • introspectie / reflectie

1. Omgaan met het eigen lichaam			X	x	
2. Omgaan met 'emotioneel belangrijke anderen'		X	x		
3. Beleving van zichzelf in <u>interactie</u> met de omgeving		x	X		
4. Omgaan met een veranderende -omgeving – Permanentie van object		x	x		
5. Angsten			x		
6. Omgaan met ' <u>gelijken</u> '			X	x	
7. Omgaan met materiaal			x		
8. Communicatie				X	
9. Differentiatie van emoties			X	x	
10. Agressieregulatie			x		
11. Invulling vrije tijd – Spelontwikkeling			X		
12. Morele ontwikkeling			x		
13. Regulatie van emoties		X			

*Wat is de
verdienste van dit
model?*

Vanuit omgeving / Gedrag begrijpen in andere context

- Adaptief: gedrag afgestemd op context
- **Maladaptief: gedrag past niet bij context, maar wel bij EO**
- Psychi(atri)sch: gedrag past niet bij context en niet bij EO

Uitspraken zoals...

- *“Hij daagt me uit”*
- *“Hij is koppig”*
- *“Hij doet het opzettelijk”*
- *“Hij vraagt alleen maar aandacht”*

Vanuit omgeving/ Verwachtingen aanpassen

Emotioneel niveau ↔ Cognitief niveau

Vanuit omgeving / met de juiste behoeften

- Wat heeft iemand nodig?
- Vanuit zijn emotionele ontwikkeling
 - Regulatie/structuur
 - Veiligheid/vertrouwen
 - Autonomie/afhankelijkheid

En ruimer!!

Met dank aan:

- L. Claes, K. Declercq, L. De Neve, B. Jonckheere, J. Marrecau, F. Morisse, E. Ronsse, T. Vangansbeke (Red.). 2012.
Emotionele ontwikkeling bij mensen met een verstandelijke beperking (SEN-publicaties nr 4.), Garant Uitgevers nv
- Lien Claes & Anne Verduyn (Red.). 2012.
SEO-R-Schaal voor Emotionele ontwikkeling bij mensen met een verstandelijke beperking - Revised (SEN-Publicaties nr. 5), Garant Uitgevers nv